

Nr 3.

Ankom till Riksdagens kansli den 5 februari 1910, kl. 5.30 e. m.

Betänkande, i anledning af dels Kungl. Maj:ts proposition angående ändring af tullsatserna för kaffe och kaffesurrogat, dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom proposition, nr 24, af den 14 januari 1910, som hänvisats till bevillningsutskottets behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att besluta,

dels att rubrikerna nr 257 och 258 i gällande tulltaxa skola för tiden till och med den 30 november 1911 erhålla följande förändrade lydelse:

	Kvantitet för tullberäkningen.	Tullsats.	
		Kronor	öre
257. <i>Kaffe</i>	1 kilogram	—	18
258. brändt, och kaffesurrogat, alla slag	1 kilogram	—	30

dels att nämnda tullsats å kaffe skall anses gälla från och med den 1 januari 1910,

dels med afseende å tullen å kaffe, brändt, och kaffesurrogat, alla slag, att ofvan angifna tullsats af 30 öre för kilogram skall anses gälla från och med den 29 januari 1910 och att en tullsats af 26 öre för kilogram skall anses gälla under tiden från och med den 1 till och med den 28 i samma månad,

dels ock att för hvarje förtullning af kaffe eller kaffesurrogat, som ägt rum från 1910 års ingång efter annan än nu angifna grunder, af vederbörande skall till tullverket erläggas skillnadsbeloppet mellan den för förtullningen bestämda tullafgiften och tullafgift, som med tillämpning af ofvan angifna tullsatser skolat utgå vid tiden för förtullningen.

Beträffande innehållet i ofvan omförmälda utdrag af statsrådsprotokollet tillåter sig utskottet hänvisa till ifrågakommande proposition.

Till förberedande behandling af bevillningsutskottet har jämväl hänvisats en inom Andra kammaren af herr Karlsson i Fjäl väckt motion, nr 179, hvare motionären, under instämmande af en annan af kammarens ledamöter, hemställt, »att, för den händelse Kungl. Maj:ts proposition nr 24 skulle af Riksdagen bifallas, den i propositionen föreslagna tullförhöjningen af kaffe måtte gälla från den 26 december 1909».

I afseende å hvad motionären anfört till stöd för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionens innehåll.

Mot den af Kungl. Maj:t föreslagna höjningen af tullen å rått kaffe med 6 öre per kilogram eller från 12 öre till 18 öre per kilogram har utskottet icke funnit något att erinra. Den ökade beskattning, som på grund af statens finansiella läge uppenbarligen måste tillgripas, bör, enligt utskottets förmenande och på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, åstadkommas icke blott genom användande af direkta skatter utan äfven i någon mån genom anlitande af indirekt beskattning. Af de utvägar, som i detta afseende kunna ifrågakomma, finner utskottet på de skäl, som af föredragande departementschefen anförts, en reglering af kaffe-tullen vara den lämpligaste. Ehuruväl kaffe måste anses vara en förnödenhetsartikel af stor betydelse och sålunda vid beskattningen af densamma största varsamhet bör iakttagas, läser dock en måttlig förhöjning af tullen å ifrågakommande artikel icke få anses medföra någon nämnvärd olägenhet för konsumenterna. En med ledning af de statistiska siffror, som återfinnas i Kungl. Maj:ts proposition, inom utskottet gjord uträkning gifver vid handen, att den föreslagna tullförhöjningen skulle för ett ganska stort hushåll öka utgifterna för kaffe med allenast några få öre i veckan.

Vidkommande härefter frågan om det skydd, den inhemska kafferostrningsindustrien bör åtnjuta, vill utskottet framhålla, att utskottet icke funnit det till fullo ådagalagdt, att den af Kungl. Maj:t föreslagna tullen för brändt kaffe är i detta afseende fullt tillräcklig, utan att måhända,

på sätt af tulltaxekommittén föreslagits, ett något högre skydd bör tillmätas denna industri. Då emellertid den nu ifrågasatta tullsatsen är föreslagen att tillämpas endast under en jämförelsevis kort tid eller till och med den 30 november 1911 och vid behandlingen af Kungl. Maj:ts väntade proposition angående en ny tulltaxa lämpligare tillfälle lär gifvas för utredning af berörda fråga, finner sig dock utskottet böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag äfven i denna del.

Hvad slutligen beträffar tiden för ikraftträdande af de föreslagna tullsatserna, torde i afseende därå böra erinras, att det för tillgodseende af statens rätt och för ernående af den med tullförhöjningen afsedda verkan i statsfinansiellt syfte synes vara riktigt, att beslutet om tullsatsernas fastställande erhåller en viss tillbakaverkande kraft. Att härvid gå så långt som af motionären föreslagits eller att förhöjda tullsatser skulle träda i tillämpning för någon tid under ett redan förflutet statsregleringsår, hvarom för öfrigt tillkännagifvande icke på förhand lämnats, synes under inga förhållanden böra ifrågakomma. Men äfven den bestämelse, som i förevarande afseende af Kungl. Maj:t föreslagits eller att de högre tullsatserna med viss modifikation för tullen å brändt kaffe ovillkorligen skola få återverkande kraft från detta års början, synes icke vara fullt tillfredsställande, utan torde komma att med för stor stränghet drabba åtskilliga näringsidkare. Enligt hvad utskottet inhämtat, lär det med säkerhet kunna antagas, att under nästlidet år ingåtts en afsevärd mängd aftal rörande leverans af kaffe, i hvilka aftal leveranstiden fastställts till början af innevarande år, utan att därvid förbehåll gjorts med afseende å priset med hänsyn till eventuellt inträdande ändrade tullförhållanden. Skulle nu tullförhöjningen drabba dessa kaffeleverantörer, kan uppenbarligen i åtskilliga fall härigenom förorsakas dem förluster. Då de emellertid näppeligen haft anledning förutsätta, att en tullförhöjning skulle inträda tidigare än å tid, då Riksdagen kunnat fatta beslut därom och då följaktligen dessa näringsidkare knappast kunna sägas hafva uraktlätit att iakttaga nödig försiktighet till säkerställande af sin rätt, synes billigheten kräfva, att de i möjligaste mån skyddas för en dylik förlust. Utskottet anser sålunda, att åt Kungl. Maj:t bör inrymmas befogenhet att med afseende å kaffe, som under sistförflutna januari månad införtullats, i ofvan antydda fall meddela befrielse från utgifvande af den skillnadstull, som eljest enligt föreliggande förslag skolat gäldas. Gifvetvis bör dock dylik befrielse endast medgifvas sådan leverantör, som låtit själf införtulla det af honom levererade partiet och som icke kan anses berättigad på grund af leveransaftalet eller eljest att af köparen uttaga det högre tullbeloppet.

I anslutning härtill har utskottet ansett sig böra föreslå ett tillägg till Kungl. Maj:ts förslag.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer bevillningsutskottet,

att Riksdagen, med förklarande, att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke kunnat oförändradt bifallas, samt med afslag å herr Karlssons i Fjäl ofvanberörda motion måtte besluta,

1:o) att rubrikerna nr 257 och 258 i gällande tulltaxa skola för tiden till och med den 30 november 1911 erhålla följande förändrade lydelse:

	Kvantitet för tullberäkningen.	Tullsats.	
		Kronor	öre
257. <i>Kaffe</i>	1 kilogram	—	18
258. brändt, och kaffesurrogat, alla slag	1 kilogram	—	30

2:o) att nämnda tullsats å kaffe skall anses gälla från och med den 1 januari 1910,

3:o) med afseende å tullen å kaffe, brändt, och kaffesurrogat, alla slag, att ofvan angifna tullsats af 30 öre för kilogram skall anses gälla från och med den 29 januari 1910 och att en tullsats af 26 öre för kilogram skall anses gälla under tiden från och med den 1 till och med den 28 i samma månad, samt

4:o) att för hvarje förtullning af kaffe eller kaffesurrogat, som ägt rum från 1910 års ingång efter annan än nu angifna grunder, af vederbörande skall till tullverket erläggas skillnadsbeloppet mellan den för förtullningen bestämda tullafgiften och tullafgift, som med tillämpning af ofvan angifna tullsatser skolat utgå vid tiden för förtullningen, dock med rätt för Kungl. Maj:t att i särskilda fall, där tillförlitligen styrkes, att vederbörande på grund af tidigare ingångna leveransafstal skulle genom tullförhöjningen tillskyndas förlust, och förtullning för aftalens full-

görande ägt rum under januari 1910, medgifva befrielse från utgifvande af skillnadsbeloppet, skolande framställning om dylik befrielse göras före den 1 mars 1910.

Stockholm den 5 februari 1910.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservationer:

vid *punkten 1:o*:

af herrar *K. G. Karlsson, J. Bromée, Branting, friherre Bonde, Kvarnzelius* och *Röing*, hvilka anför:

»Då tullsatserna å kaffe och kaffesurrogat år 1888 nedsattes till ännu gällande belopp, skedde detta med tanke, att denna nedsättning skulle utgöra en, om ock obetydlig, kompensation för de samma år införda spannmålstullarna. Nu säges i det statsrådsprotokoll, som åtföljer Kungl. Maj:ts proposition angående höjning af ofvannämnda tullsatser, att statsverket genom 1888 års beslut icke på något sätt inskränkt sin befogenhet att allt efter sig företeende omständigheter ånyo höja ifrågasvarande tullsatser. Detta må nu äga sin riktighet. Men nog böra i högsta grad tvingande skäl föreligga för att en sådan åtgärd skall af Riksdagen vidtagas. De skäl, som år 1888 förelågo för en sänkning af tullsatserna å kaffe och kaffesurrogat, förefinnas fortfarande och nu i ännu högre grad. Icke blott att spannmålstullarne fortfarande äro orubbade. Efter sagda år ha som känt är andra konsumtionsskatter dels skärpts och dels nyskapats. Men härtill kommer, att under senare åren, beroende på olika omständigheter, men säkerligen bland dessa i främsta rummet på vårt tullsystem, en oroande stegring af lefnadskostnaderna ägt rum. Att under sådana omständigheter höja tullen å en artikel, som i alla svenska hem, men särskildt i de mindre bemedlade, intager ett så framträdande rum som kaffet, kunna vi omöjligen finna tillrådligt.

I förut nämnda statsrådsprotokoll omtalas, att till framlägandet af förevarande förslag »medverkat, utom statens behof och hänsynen till skattebördornas fördelning, jämväl den omständigheten, att omläggningen af den direkta beskattningen omedelbarligen medför en lättnad i denna beskattning för de folklager, hvilka skulle efter en likformigt verkande skatt som en konsumtionsskatt af ifrågavarande slag kunna anses blifva mera hårdt drabbade». Angående den skattelindring, hvilken genom den direkta beskattningens omläggning skulle komma ifrågavarande folklager till del, får man i årets statsverksproposition den upplysningen, att den »icke oväsentligen lärer öfverstiga 1,000,000 kronor». Då höjningen af kaffetullen beräknas inbringa 1,800,000 kronor — med den antagna årskonsumtionen af 32,000,000 kilogram skulle beloppet stiga till 1,920,000 kronor — och då kaffeförbrukningen är synnerligen stor bland den mindre bemedlade delen af befolkningen, kan med visshet beräknas, att det ojämförligt största beloppet af ifrågavarande tullinkomst skulle komma att tagas från sagda del af befolkningen. Ett bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition skulle alltså innebära, att Riksdagen med den ena handen genom höjd kaffetull toge igen, hvad den med den andra gifvit genom omläggningen af den direkta beskattningen. Vi kunna icke finna ett sådant tillvägagångssätt försvarligt. Under många år har det inom snart sagt alla Riksdagens meningsgrupper erkänts, att vissa lättnader beträffande den direkta beskattningen borde i vårt land komma de breda folklagren till del. Men det är en fullständigt ny idé, att dessa lättnader skulle köpas genom höjd tull å en artikel, hvilken i högst betydlig omfattning förbrukas äfven i de fattigaste hem och som just i dessa fattiga hem betraktas som en nödvändighetsvara.

På grund af hvad vi sålunda anført, hemställa vi,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition icke må af Riksdagen bifallas.»

vid punkten 2:o):

af herr *Boman*, som anført:

»Införandet af retroaktivt verkande tullförhöjningar är en nyhet i konstitutionell praxis, mot hvilken allvarliga betänkligheter kunna framställas. Att affärsvärlden därmed drabbas af afsevärda olägenheter är uppenbart, och om Riksdagen fattar sitt beslut utan föregången utredning om och fastställande af, huru långt tillbaka en dylik retroaktiv

tullbevilning må kunna göras gällande, ha köpmännen ingen möjlighet att skydda sig för oberäkneliga förluster. Vidare torde eventuellt beslut om retroaktiva tullsatser bära föregås af ändring i åtskilliga författningar, däribland tullstadgan, hvars innehåll i t. ex. § 73 med nuvarande lydelse: »*Nederlagsgods skall förtullas efter de taxor och författningar, som äro gällande, då det till förtullning angifves*», väl knappast är förenlig med bestämmelse om efterdebitering på grund af *senare* riksdagsbeslut.

På grund af hvad jag sålunda anført, har jag ansett, att utskottet i förevarande punkt bort föreslå Riksdagen att besluta,

att förestående tullsatser skola tillämpas från dag efter Riksdagens beslut, som Kungl. Maj:t må bestämma.»

af herrar friherre *Bonde, J. Bromée* och *Röing*, som yttrat:

»Ehuru vi inom utskottet yrkat afslag å Kungl. Maj:ts förslag om förhöjning af tullen å kaffe, hafva vi dock, för den händelse sådan förhöjning af Riksdagen skulle komma att beslutas, ansett, att på de skäl, som af herr Boman i afgifven reservation mot denna punkt anförts, de nya tullsatserna ej borde komma att tillämpas förr än desamma blifvit af Riksdagen godkända»; samt

af herrar *Ollas A. Ericsson, Branting* och *Kvarnzelius*, hvilka anført:

»För den händelse att Riksdagen beslutar åsätta en förhöjd kaffetull, ha vi, i fråga om tullens retroaktivitet, uttryckt den mening, att sådan borde i detta fall stadgas och att densamma borde, i öfverensstämmelse med herr Karlssons i Fjäl motion, utsträckas ännu något längre, än Kungl. Maj:t föreslagit, nämligen till dagarne närmast före årsskiftet, sålunda tillämpas från den 26 december 1909. Vi hålla nämligen före, att det icke kan vara skäligt, att staten genom sin lagstiftning lämnar tillfälle till att en afsedd vinst för statskassan i stället kommer enskilda spekulanter till godo. Enligt hvad i den kungl. propositionen upplyses, förtullades mellan jul och nyår ej mindre än 3,879,996 kilogram kaffe. I all synnerhet med det tillägg, som utskottet gjort i sin hemställan i mom. 4 i syfte att betrygga, att enskildas rätt icke må på något sätt trädas för nära, torde inga sådana betänkligheter

kvarstå mot att gifva den höjda tullen retroaktiv verkan äfven för dessa omfattande förtullningar. De praktiska skälen torde härvid öfverväga de formella betänkligheter, som utskottet pekar på, då det erinrar, att dessa dagar ligga inom ett annat statsregleringsår. Och intet hindrar att, under förutsättning att tullförhöjningen bifallits af Riksdagen, motionärens yrkande om retroaktivitetens utsträckning till 26 december 1909 bifalles med det förbehåll, som innehålles i mom. 4 af utskottets hemställan.»

Dessutom har herr *Ljungberg* anmält reservation mot viss del af utskottets motivering.

Härjämte hafva herrar *Cavalli*, *Hammarström* och *Åkerberg* begärt få antecknadt, herr *Cavalli*, att han på grund af sjukdom icke kunnat deltaga i detta ärendes afgörande inom utskottet, samt herrar *Hammarström* och *Åkerberg*, att de icke deltagit i ärendets behandling.
